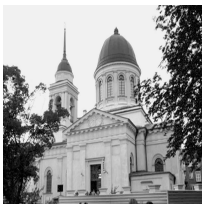

Ю. Гаврилюк

Білосток

БІЛОСТОК (Białystok) – воєводський і повітовий центр Підляського воєводства Польщі. Знаходиться у пн.-сх. частині Польщі, на Білостоц. височині над р. Біла (притока Супраслі). Насел. 286,4 тис. осіб (2001). Засн. наприкінці 14 ст. на території, колонізованій у сх. частині Більської землі Підляс. воєводства, де переважало білорус. етнічне насел. (з укр., польс. та литов. впливами). До кін. 17 ст. – село, від 1685 – резиденція магнат. роду Браницьких, 1771–1802 – Потоцьких. Міські права отримав 1749. У 1795–1807 – у володінні Прус. королівства – перетворений в адм. центр Білостоц. департаменту, пд. частина якого була укр. етніч. територією – Більський та Дорогичин. повіти. Від 1807 – у складі Рос. імперії як центр окремої Білостоц. обл. на правах губернії, 1843 приєдн. до Гроднен. губ. (як повіт. центр). Від 1919 – центр Білостоц. воєводства, до складу якого входили також частини укр. (Більський пов.) і білорус. етніч. території. 1939–41 – обл. центр Білорус. РСР, 1941–44 – центр окремої нім. окупац. одиниці (Bezirk Białystok). Від 1944 – центр відновленого Білостоц. воєводства. Після запровадження 1 січня 1999 нового адм. поділу – центр Підляс. воєводства та Білостоц. повіту, до складу якого увійшла невелика частина укр. етніч. території на пн. березі р. Нарва (до 1975 вона була у складі Більського пов.). Центр Білостоц.-Гдан. православ. єпархії. На тер. міста – 11 православ. парафій. У 1920-х рр. у Б. почали оселятися укр. політ. емігранти, зокрема колишні солдати Армії УНР, які від 1928 об'єдналися у відділі Укр. центр. комітету (УЦК), що створив бібліотеку, проводив освітню діяльність, організовував відзначення нац. свят (1935 мав 35 чл., найактивніші – полковник Л. Писанюк, сотник Л. Маркевич, інж. С. Момот). 1935 у с. Врубле вперше створ. укр. нар. хор у складі 20-ти осіб (кер. Є. Іваник), який виступав у навколишніх селах та [Банях Мазурських](#), куди згодом був перенесений. На тер. Білостоц. воєводства діяли відділи УЦК в Августові, Біловежі, Гайнівці, Гродні, Єзьорах, Плоцічні й Пожечу, офіц. представники УЦК – у Волковиську, Наровці та ін. У Б. нині проживає 40–50 тис. етніч. українців, які в післявоєн. період переселилися з укр. етніч. території у пд.-сх. частину воєводства (повіти Більськ, Гайнівка, Сім'ятичі). Від 1994 у Б. діють відділи Союзу українців Підляшшя та Союзу укр. незалеж. молоді. Від 1995 проходить фестиваль укр. культури «Підляська осінь», організ. Союзом українців Підляшшя. Від 1991 регіон. держ. радіостанція транслює тричі на тиждень україномовну передачу «Думка українська», від 1995 щонеділі – «Самі про себе». У Воєвод. музеї в Б. зберігаються етногр. та археол. фонди, зібрані на укр. етноістор. території.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Білосток / Ю. Гаврилюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-40863>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).